

3. festival
ambijentalnog
pozorišta
OD VEČERAS

Leteći ljudi iz Strazbura u Smederevu

Тврђава театар
Висећи снови
Смедерево 11-20. август 2011.

03 Fortress Theatre
Hovering Dreams
Smederevo, 11th to 20th August 2011

www.tvrdjavateatar.rs

покривитељи: медијски покривитељи: спонзори:

VIDA OGNJENOVIC: Od sledeće godine festival u julu

Ivana Matijević

VIŠEĆI SNOVI

„Između igre i prostora mora da postoji neki mistični dosluh o toleranciji. On može da ide i do potpunog razumevanja, kao što je to slučaj sa Smederevskom tvrđavom. Ovo zdanje se slojevima sopstvene razgranate priče već izdvojilo iz opšteg konteksta i postalo univerzalna scena, stamena, snažna, od teškog kamena sazdana, a opet meko podatna za svako maštovito istraživanje sveta, avanturu najdelikatnije igre, nezavisno od bilo kojeg polazišta, činjenice, ili konstante. Festival Tvrđava teatar je ušao u taj dosluh spreman da sa svoje strane pretrpi uticaj postojanosti ove kamene utvrde, i da nju postojano podržava u spremnosti da prividno na svaki pogled bude drugačija”, napisala je, između ostalog, u katalogu za ovogodišnji festival Vida Ognjenović, predsednica Saveta Festivala Tvrđava teatar. A, o novom terminu Tvrđave teatra, njegovoj sopstvenoj produkciji, siromašnom ali ponosnom festivalu... govori za *Danas*.

◆ **Rekoste nedavno da ste festivalom osvojili ne samo Smederevsku tvrđavu već i čitav grad i da ste dotakli i samo nebo. Kuda će nas ove godine odvesti „višeći snovi“?**

– Upravo naslov *Višeći snovi* za spektakl kojim će ovogodišnji festival

Tvrđava teatar biti otvoren, najbolje označava i prostor i ideje, pa ako hoćete i zajedničke stilske odlike izvodačkih istraživanja kojim će se odlikovati desetodnevni festivalski repertoar. Predstave koje se rade za otvoreni prostor s razlogom teže ka iskušavanju visine, te nove pozorišne dimenzije, nimbusa iznad nas, kao metafore beskrajne i slobode, kao neograničenog polja igre koje menja i način posmatranja i doživljaja. Tamo, u te visine, smo se s Festivalom uputili i ove godine.

◆ **San da prostor Tvrđave ožive Šekspirovi junaci kao Hamlet, Ričard III ili Henrik VIII još nije postao stvarnost, ali je zato zaživela ideja o sopstvenoj festivalskoj produkciji. Štaviše, dve predstave namenski su pravljene za Tvrđava teatar. Hoće li možda u budućnosti biti još više premijera?**

– Da, da, Tvrđava, na čijim se zidovima, kao na kakvom licu, vide zapisi davnih događaja, bila bi prosto prirodna sredina za te složene i večno savremene Šekspirove i druge klasične i moderne dramske junake. Ovogodišnje festivalske predstave, jedna koprodukcija pozorišta Patos iz Smedereva sa italijanskim pozorištem i druga, festivalna produkcija po tekstu modernog Ibzena, kako inače zovu savremenog norveškog dramskog i proznog pisca Juna Fosea, biće neka vrsta prethodnice, one će širom otvoriti kapije i najaviti povorke uloga i izvođača koji će nastanjivati Tvrđavu iz festivala u festival.

◆ **Imate li uvid u to koliko se Smederevski festival proćuo izvan granica naše zemlje, pre svega u regionu i hoće li možda, upravo, danas vrlo važna, regionalna saradnja biti njegov mogući profil u budućnosti?**

– U tom pogledu možemo da budemo zadovoljni. Iako je tek na početku, festival Tvrđava teatar je već zauzeo vrlo vidno mesto u katalogima letnjih festivala na otvorenom i to ne samo u regionu, nego i u Evropi. Čuveno pozorište Titanik iz Nemačke ponudilo nam je već posle prvog nastupa na Tvrđavi koprodukciju. I ove godine trupa koja otvara Festival došla je na svoju inicijativu. Pozorišta iz regiona s velikim entuzijazmom prate rad Festivala, ali im je dosadašnji termin predstavljao ozbiljnu smetnju, jer je avgust mesec vreme kolektivnih odmora, što znači da je za njih nemoguće da u tom terminu organizuju gostovanje. Zato smo odlučili da novi termin festivala Tvrđava teatar bude prva polovina jula. To je i za festivalsku produkciju pogodnije vreme.

◆ **Koliko ima sluha za jednu otkrivajuću manifestaciju kod onih koji odlučuju o finansijama? Prepoznaju li u njoj dugoročno strateškog partnera za Smederevo ili samo još jednog korisnika, iako, za sve a posebno za kulturu, skromnih budžeta?**

– Ima razumevanja, na to ne možemo da se požalimo, ali nema dovoljno para. Mi smo vam jedan

Vida Ognjenović
Nisam još sreła nekog kolegu iz pozorišnog sveta a da se nije s navijačkom radoznalošću raspitivao za festival Tvrđava teatar

Foto: Slobodan Miljković

TVRĐAVA teatar 02 (2010) / priznanja

◆ **KATE KAPURALICA**
najbolja predstava

Kulturna predstava Narodnog pozorišta iz Sombora danas je aktualnija nego ikad, kako zbog svoje socijalne osvešćenosti, tako i zbog snažne emotivnosti koja sa scene nezadrživo prodire u publiku, što u današnjoj diktaturi otuđenja predstavlja dobrodošao i preko potreban izuzetak. Vreme je najčešće nemilosrdno prema pozorišnim predstavama, a njihov rok trajanja češće se meri danima nego godinama. Somborska *Kate* svojim se velikim srcem, profilisanim glumačkim doprinosima i virtuoznom režijskom postavkom uspešno usprotivila tom zlatnom pravilu potrošačkog pozorišta, i bez dileme se nametnula kao najbolja predstava ovogodišnjeg festivala.

◆ **JAGOŠ MARKOVIĆ**
najbolji reditelj

Reč je o velikom ceremonijal-majstoru somborske *Kate Kapuralice*, koja se može promatrati i kao lična karta njegove rediteljske poetike. Nesputana mašta koja u potocima teče iz svih planova scenske igre, neupitna moć duhovitog razigrava-

nja celokupnog glumačkog ansambla i duboko razumevanje arhaičnog dubrovačkog teksta Vlahu Stulija središnji su razlog zavidljivosti *Kate Kapuralice*, a njegova rediteljska postavka i nakon petnaest godina nije izgubila na svežini.

◆ **SAŠA TORLAKOVIĆ**
najbolji glumac

Luka Saše Torlakovića već od prvog pojavljivanja na sceni osvaja svojom rabiljnom pojavom u kojoj se mešaju agresija i ljubav, sebičnost i roditeljski altruizam. Dubokog glasa koji besprekorno pogađa sve suptilne trilere dubrovačkog melodioznog govora, Torlaković maksimalno koncentrirano gradi ulogu od početne netrpeljivosti prema svojim bližnjima do potresnog *crescenda* u kojem se

razotkriva kao emotivni muž i otac porodice. Somborski glumac ni u jednom trenutku ne upada u zamku preterane emocionalne karikaturnosti, koristeći sva raspoloživa glumačka sredstva da vešto pentriira komička središta upisana u Stulijev tekst.

◆ **EMINA ELOR**
najbolja glumica

Emina Elor hrabro se uhvatila u koštac s jednim od najtežih zadataka u mađarskoj dramskoj književnosti, zaigrano i vešto tumačeći Lucifera u Madačevoj *Čovekovo tragediji*. Svojim energičnim nastupom Emina Elor davala je ritam maštovito koreografiranoj predstavi u režiji Kokana Mladenovića, neprestano se opirući ponavljanju istih glumačkih rešenja.

Žiri drugog festivala Tvrđava teatar radio je u sastavu: Đurđija Cvetić - glumica iz Beograda (predsednica), Ljiljana Todorović - rediteljka iz Beograda i Matko Botić - pozorišni kritičar iz Rijeke.

Žiri trećeg festivala Tvrđava teatar radiće u sastavu: Ljiljana Todorović - glumica (predsednica), Zlatko Paković - pozorišni kritičar i Branko Dimitrijević - dramaturg.

Kulturna predstava Narodnog pozorišta iz Sombora danas aktualnija nego ikad: Kate Kapuralica

„Iako je tek na početku, festival Tvrđava teatar je već zauzeo vrlo vidno mesto u katalogima letnjih festivala na otvorenom i to ne samo u regionu, nego i u Evropi

ponosno siromašan Festival. Sreća što se Grad Smederevo ponaša kao mesto u kojem je vredelo pokrenuti jedan ovakav kulturni projekat. U stvari to ima da zahvalimo odličnom gradonačelniku Umičeviću koji nam je, već pri prvim razgovorima o osnivanju Festivala, naglasio da izostavimo skepsu i kuknjavu, jer se time postiže samo depresija. Ubrzo smo se uverili da je on inače antipod toga.

◆ **Ima li mladih pozorišnih profesionalaca zainteresovanih za festival dovoljno da ne treba brinuti o njegovoj budućnosti i neguje li se neka nova publika Tvrđava teatra?**

– Nisam još sreła nekog kolegu iz pozorišnog sveta a da se nije s navijačkom radoznalošću raspitivao za festival Tvrđava teatar. Podrška se te strane je potpuno prirodna, jer svaki novi festivalski projekat je ujedno i obogaćenje naše delatnosti. Mi protestujemo kad nebriga, ili nemaština ukidaju festivale, a slavimo svaki napor da se pokrene i održe. Inače, kad me već pitate za publiku, da vam kažem da Tvrđava teatar već ima ne samo na hiljade redovnih posetilaca, već prave poklonike, zaverenike, ozbiljne pripadnike Festivala, koji će nas braniti od svih sumnji, a u prvom redu od onog kvazi razumnog, a u stvari przičavo namćorskog pitanja: Čemu sad odjednom novi festival kad ni ove ne možemo da održavamo. Pa onaj ko ne može, ili ne ume, ne treba ni da ih započinje, to je naš odgovor. ■

BRANISLAVA LIJEŠEVIĆ: Izlazak iz mraka tradicionalnog poimanja pozorišta

Dragan Stošić

KAO IKAR

Već u toku prvog festivala gotovo preko noći desile su se promene koje smo želeli. Odjednom su tvrđava i Smederevo sa svojim muzejem, arhivom, trgovom, šetalištem postali to, velika scena za izvođenje najzahtevnijih programa, od uličnih do ambijentalnih predstava, procesija i koncerata. Smederevo je za mnoge bilo otkriće iako je samo sat vremena udaljeno od Beograda. Mnogi su mi rekli da su prvi put u taj grad došli baš povodom Tvrđava teatra. Sad više nikome iz Beograda i okolnih gradova nije daleko putovati radi umetničkog programa i izuzetnosti doživljaja na koji naša publika baš nije naviknuta. Vrlo je neobičajeno kod nas da na neku predstavu ili otvaranje festivala dođe hiljadu gledalaca a kod nas u Smederevu je to uo-

bičajeno. Na dva dosadašnja otvaranja bilo je po deset hiljada ljudi - kaže umetnička direktorka i selektorka festivala Tvrđava teatar, Branislava Liješević, dodajući da je sama Smederevska tvrđava sada dobila najveću valorizaciju od vremena Đurđa Brankovića, a da je Smederevo grad koji je obećano ispunio. Otkrio je, naime, nove vidike svoljnih urbanih posebnosti i prepoznat je kao grad ambijentalnog festivala, dodaje sagovornica *Danas*.

◆ **Kako teče saradnja sa Ministarstvom kulture, privredom i lokalnom samoupravom, a kako sa umetnicima?**

– Ako postoji model saradnje sa lokalnom samoupravom to je moje dvogodišnje iskustvo rada na ovom festivalu. Grad i gradonačelnik su se postavili kao pravi domaćini svemu što ima veze sa kulturom i umetnošću. U svom dugom iskustvu vezanom za uspostavljanje i organizaciju jednog festivala nisam sreła ljude koji žive za to što su želeli u svom gradu i uspostavili, upr-

Branislava Liješević
Veliki ambijentalni spektakli proističu iz uslova koje pruža sama Tvrđava

kos svim problemima koji su nastali u vreme planiranja prvog festivala. Tokom priprema za prvi festival zadesila nas je svetska ekonomska kriza, koja i sad pokazuje svoje negativne efekte naročito kad je u pitanju kultura. Mogli smo odustati. I to je bila mogućnost, kao što je postojao izazov izvesti festival po cenu velikih neizvesnosti.

Ministarstvo kulture odmah je prepoznalo značaj ovog festivala i od prve godine pomoglo sredstvima koja su nekada bila i jedina. Privreda zahvaćena problemima nije mogla da nam značajnije pomogne. Ipak, pošto je kultura navikla na snalaženje i ima vitalnost za opstankom, nekako se izvlačimo u nadi da će bolji dani doći.

Umetnici vole kad se otvori još jedna scena a oni koji su nastupali na našim scenama ne mogu da veruju kolikim su uslovi za igranje posebni. Dunav je odmah tu, velika evropska reka koja donosi energiju drugih prostora. Tišina je još jedan kvalitet naše scene.

◆ **Festival se, treću godinu zaredom, otvara predstavom spektaklom, što je uslovljeno samim prostorom u kome se odvija. Novost je i festivalska produkcija. Kako, kao selektorka, definišete ovogodišnji program?**

– Veliki ambijentalni spektakli proističu iz uslova koje pruža sama tvrđava. Bio bi ispušten veliki argument same tvrđave da se takvi programi nisu pojavili. Njih retko imamo priliku da gledamo u Srbiji. Time smo se, dakle, rukovodili i ove godine, uostalom, već smo prve godine spektakularnim otvaranjem

skrenuli pažnju na sebe. Ove godine idejno korak dalje. Realizovali smo koprodukciju sa teatrom Leteći ljudi iz Strazbura. Dogovorili smo i izmaštali program specijalno za naš prostor. Biće to višeći snovi na Balkanu - kao Ikar. Retka je prilika da se može napraviti koprodukcija sa jednim svetskim pozorištem i nama ovde, koji nemamo nikakvo iskustvo u takvim pozorišnim poduhvatima, to samo može za godi.

Osim toga i ostatak programa je atraktivan i upriličen našim uslovnostima. Tu je drugi francuski teatar sa četiri ulične atrakcije, mjuzikl iz Ujvideki sinhaza, nova postavka Nušića, jedan Hamlet blizak mladima, *Predstava za muziku, Ženidba*, prva produkcija Tvrđava teatra *Ja sam vetar, Brat*, koprodukcija teatra Patos i teatra Korea iz Lečea, radionica iz Bergama sa naslovom *Suvenir...* šta još dodati.

◆ **Šta će EU projekat „Dramska edukacija za interkulturalno učenje“, koji se sprovodi od ove godine, značiti za budućnost teatra i festivala?**

– Svaka edukacija je važna. Značaj neprekidnog učenja i prihvatanja novih saznanja i tuđih iskustava je neprocenjiv. Ko to ne zna taj je već u prošlom vremenu. Sve što dolazi kao iskustvo evropskih stvaroca pomera granice naših ograničenosti. Za festivale i pozorišta to je izlazak iz mraka tradicionalnog poimanja pozorišta gde ima malo napretka i razvoja. ■

Korak dalje

Druga novina ovogodišnjeg festivala je predstava koja se radi za program Tvrđava teatra. Ulazimo u projekat koji će nam doneti prva iskustva u produkcionom smislu. Odbrali smo savremenog, norveškog pisca, Juna Fosea, i njegovu dramu *Ja sam vetar*. Izbor drame je u skladu sa opredeljenjem selektora da se da prednost savremenom tekstu, temama koje se tiču čoveka danas. Dva čoveka, Prvi i Drugi, zahvaćeni olujom na okeanu, suočeni sa sopstvenim limitima, nasuprot univerzuma i snazi elemenata koji ih okružuju. Reditelj prve produkcije Tvrđave teatra je Stevan Bodroža, mladi i ambiciozni umetnik koga znamo po spremnosti da se upusti u uzbuđujuće pozorišne izazove. Verujem u uspeh njegovog i našeg prvog ambijentalnog pozorišnog projekta. Osim toga, svaki nova pozorišna predstava je radost glumcima, publici i doprinosi kulturi i njenom utemeljenju u prostoru gde se pravi. Ova festivalna produkcija je korak dalje. Ne želimo da tapkamo u mestu već da se iz godine u godinu razvijamo - kaže Branislava Liješević.

STVARAMO VEZE KOJE TRAJU

U. S. Steel Serbia sponsor „Tvrđava teatra“ 2011!

I ove godine kompanija U. S. Steel Serbia ulaže u jedan od najznačajnijih kulturnih događaja u našem gradu i zemlji - festival Tvrđava Teatar. Želimo da oživimo i poboljšamo kulturni život naše zajednice i doprinesemo promociji kulture i kulturnih vrednosti u našem gradu.

U.S.S. U. S. Steel Serbia

Treći međunarodni ambijentalni festival TVRĐAVA teatar 03, od 11. do 20. avgusta u Smederevu

VIŠEĆI SNOVI NA BALKANU - KAO IKAR

Flying people (Motus Modules), Strazbur (Francuska) i Tvrđava teatar, Smederevo (Srbija)

Koreograf i plesač Brigitte Morel; Plesači Marie le Roy, Annabelle Kern, Ivan Favier.

Šta bi se desilo kada nas jedan prostor ne bi zadržao? Kada bi nas jedan deo života ostavio bez gravitacije? Kada bi se tepih pod našim nogama izdigao? To bi bila druga vremenska sfera, koja bi se poigrala sa našim životima dozvolivši nam beskraju slobodu pokreta. Tako je Ikar pokušao da pređe granicu nemogućeg, granicu zabranjenu za čoveka. Ovo je sada drugi pogled na svet koji upoznajemo. Ovo je trenutak kada zaustavljamo kazaljke sata i trenutak kada ljudska istorija staje. Po prvi put telu dajemo bezgraničnu slobodu. Poput povetarca, stižu nam zvuci daleke prošlosti iz krajeva u kojima je živeo Ikar. Zahvaljujući izuzetnim umetnicima, njihova nas muzika vraća u duboku prošlost i ujedno nosi u daleku budućnost, nama još stranu i nepoznatu.

Trupu Motus Modules osnovali su 2001. Brižit Morel - plesačica i koreografkinja i Ives Moroti - tehničar i građevinski inženjer. Grupu čine profesionalni plesači, koreografi i tehničari koji su nastupali na raznim mestima. Ovaj kreativni tim bavi se različitim umetničkim žanrovima i izrazima. Njihova glavna prednost je sposobnost da ponude „program po meri“, da izvode predstave koje su prilagođene najrazličitijim urbanim prostorima, da prilagode sekvence odabranim

temama. Motus Modules grupa putuje širom sveta još od 2001. i stvara predstave pune emocija sa scenama iz nekog drugog sveta i magičnim trenucima u vazduhu od klasičnih pozorišta do parkova, istorijskih spomenika i prostora pod otvorenim nebom. Motus Modules stvara koreografske predstave ni na nebu ni na zemlji.

Prostorije koje grupa koristi *Le Lieu* su nekada bile za kamione. Nalaze se u selu u Alzasu u unutrašnjosti Francuske i istovremeno se koriste kao laboratorija, sala za probe, radionica, skladište i kao gostionica u kojoj su umetnici dobrodošli, kao mesto u kom će deliti svoje kreativne radove.

ČETVRTAK, 11. avgust u 21 sat, Veliki grad Smederevske tvrđave

BRAT

Teatar Koreja, Leće (Italija) / PATOS, Smederevo (Srbija)

Ideja i režija Salvatore Tramačere; pomoćnik reditelja Fabricio Sakomano; asistent na sceni Maria Rosaria Ponceta; scenski pokret Silvia Traversi; Muzika Admir Škurtaj; Muzika uživo (izvođači) Đorđo Distante, Redi Hasa/Antonio Aprile, Admir Škurtaj; Uloge Darko Petrović, Danijel Todorović, Miljan Guberinić, Ana Pašti, Anđelka Vučić, Emran Šabani, Ajnur Ibrahim, Damir Kriziv, Ajnur Redžepi, Igor Petrović, Senad Sulejmani, Sead Kurtiši, Marija Miladinović, Vukosava Lazić, Marija Mladenović, Marko Stojanović. Po *Prosjakčkoj operi* Džona Geja, produkcija Teatar Koreja i Smederevski Centar za kulturu / PATOS, uz podršku Teatra publiko Puljeze, Bari (Italija), Ministarstva kulture Republike Srbije i grada Smedereva.

Pre tri godine imali smo sastanak sa grupom mladih Roma i mladih glumaca koji žive pedesetak kilometara daleko od Beograda, nekoliko stotina od Leće. Radimo u večernjim satima, posle dugih i napornih radnih dana, posebno za ljude romske nacionalnosti. Mi ne želimo da napravimo novu profesionalnu pozorišnu kompaniju i mi ne tražimo društveno pročišćavanje. Šta mi hoćemo da uradimo? Polazimo od teksta, *Prosjakčke opere* Džona Geja. Potrebni su nam ljudi i akteri u stanju da daju smisao i istinu sarkastičnim rečima *Opere* u vreme kada realnost postaje tanka linija između istine i fikcije. Lopovi, zatvori, prostitutke, borbe šefova policije... to su nove teme i junaci sveta okrenuto naopačke. Priča koja je igrana mnogo puta u različitim istorijskim periodima i na različitim mestima. Osam srpskih mladih glumaca, jedanaest Roma koji nisu glumci preuzeli su uloge svedočeci o svojoj sopstvenoj kulturi. Kultura koja je, kao i sitni lopovi koji su na sceni, predodređena da nestane. Rezultat je „prezentacija“ da igra sa stereotipima kulture dovodi u pitanje tanku granicu između fikcije i stvarnosti (Salvatore Tramačere).

Pitom narod koji luta i ne traži suverenitet, teritoriju, novac, markice, pečate i granice, već samo pravo da nastave da budu oni „drugi“ i „transcendentni“ ljudi za razliku od svih onih koji se bore za teritorije, zastave i palate; ljudi koji su, manje više poput Jevreja, deo evropske istorije i identiteta, različiti od svih drugih, naučeni da ne budu teški, da žive zajedno, u stanju da idu preko i unutar granica, da žive među drugima, a da ne izgube sebe, da zadrže svoj identitet iako ne grade svoju zemlju oko njega (Aleks Langer).

Predstava je nagrađena međunarodnim priznanjem za inkluziju „Tereza Pomodoro“ za 2010. Priznanje su ustanovili Asocijacija NOHMA i grad Milano. Dodeljuje se pod pokroviteljstvom Ministarstva spoljnih poslova i uz podršku predsednika Republike Italije. Međunarodni žirijem, koji je dodelio ovu prestižnu nagradu predstavi *Brat*, predsedavala je Livija Pomodoro, a članovi žirija bila su najpoznatija svetska imena pozorišne režije - Eudenijs Barba, Lav Dodin, Džonatan Milis, Luka Ronkonji, Luis Paskval i Piter Štajn.

PETAK, 12. avgust u 21 sat, Mali grad Smederevske tvrđave

JA SAM VETAR

Produkcija Tvrđava teatar

Ja sam vetar (Eg er vinden) Juna Fosea (Jon Fosse) u prevodu Radoša Kosovica; reditelj Stevan Bodroža; scenografija i kostimi Tatjana Radišić; autorka muzike Vedran Vučić; scenski pokret Marina Mišić; dizajn svetla Viktor Trifu; igrāju Milutin Milošević (Prvi) i Bojan Žirović (Drugi).

Prvi put prevedenu na srpski dramu „Ja sam vetar“ Juna Fosea, najpoznatijeg savremenog skandinavskog dramskog pisca, dobitnika prestižnog francuskog odlikovanja *Ordre national du Merite* za 2007. i lbenove nagrade za 2010. izvešće poznati beogradski filmski i pozorišni glumci Milutin Milošević i Bojan Žirović u prvoj produkciji Smederevskog, srpskog i evropskog festivala Tvrđava teatar.

Jun Fose, pisac iz Norveške rođen je u 1959. u Hogesundu u Norveškoj, a danas živi u Bergenu. Prvi objavljeni roman mu je roman 1983. *Raudt, svart/Crveno, crno* (1983), a prva drama *Og aldri skal vi skiljast/Neko dolazi* (1994). Pisao je romane, pripovetke, poeziju, dečje knjige, eseje i drame. Radovi su mu prevedeni na više od 40 jezika. Poznat je kao jedan od najvećih svetskih savremenih pisaca drama. Svrstan je na 83. mesto na listi 100 živih genija koju je objavio *Dejli Telegraph*. Dramu *Eg er vinden* napisao je 2007.

PREMIJERA - SUBOTA, 13. avgust u 21 sat, Mali grad Smederevske tvrđave
REPRIZA - NEDELJA, 14. avgust u 21 sat, Mali grad Smederevske tvrđave

ŽENIDBA

Narodno pozorište Sombor

Nikolaj Vasiljevič Gogolj; adaptacija i režija Ana Đorđević; uloge Milijana Makević; Olgica Nestorović; Tatjana Šanta Torlaković; Marko Marković; Miljan Prijeta; Ninoslav Đorđević; Branislav Jerković; Srđan Aleksić; Tjiana Marković; Mihajlo Nestorović.

„Nagrada za najbolju dramsku predstavu u celini, na 61. festivalu profesionalnih pozorišta Vojvodine“.

PONEDELJAK, 15. avgust u 21 sat, Mali grad Smederevske tvrđave

U SENCI HAMLETA

Pozorišna predstava za mlade
Dečjeg kulturnog centra Beograd

Tekst Irena Kraus po motivima Viljama Šekspira; prevod teksta sa švedskog Vesna Stanišić; režija Anja Suša; uloge Petar Benčina (Hamlet); Miša Đakić (Ofelija); Miloš Anđelković (Laert); Vladica Milosavljević (Gertruda - Kraljica); Mladen Andrejević (Klaudije); Feda Stojanović (Polonije); Milan Pajić (Glumac 1); Milan Tankosić (Glumac 2).

„O, ko će ovaj umor da utaži,
Kad sam lišen svega što donosi san?
Kada mi muku dana noć ne blaži,
Te ja ne znam šta je gore - noć il' dan?“ (V. Šekspir, Sonet XXVIII).

UTORAK, 16. avgust u 21 sat, Mali grad Smederevske tvrđave

INES DE KASTRO

Narodno pozorište Užice

Džo Kliford, portugalska tragedija; režija Nemanja Ranković; uloge Ivana Pavićević Lazić (Ines de Kastro), Vahidin Prelić (Princ Pedro/Hor 1); Nemanja Jovanović (Pačeko/Hor 2); Bojana Zečević (Blanka/Hor 3); Divna Marić (Dadijla/Stara žena/Hor 4); Slobodan Ljubičić (Kralj/Hor 5).

„Ljubavni trud izgubljen u narcizmu malih razlika, neudžne žrtve koje stradaju zbog krivih krvnih zrnaca i rušilačka energija nezajajžive želje za moći. Motivski kompleks iz četrnaestovekovne legende ili današnjeg televizijskog dnevnika?“ (Matko Botić, dramaturg).

SREDA, 17. avgust u 21 sat, Mali grad Smederevske tvrđave

ČAROBNAK IZ OZA

Ujvideki sinhas / Novosadsko pozorište

Frank L. Baum - Tibor Zalam; reditelj Zoltan Puškaš; uloge Agota Ferenc (Doroti), Tamaš Hajdu (Toto); Aron Balaš (Strašilo); Gabor Pongo (Limeni čovek); Zoltan Širmer (Lav kukavica); Istvan Kereši (Čuvar kapija-Ključar); Atila Nemet (Vojnik); Daniel Husta (Veliki čarobnjak, Oz); Emina Elor (Veštica sa zapada); Terezia Figura (Veštica sa severa); Agota Siladi (Glinda); Gabriela Crnković (Voda vrana); Mate Nešić, s.a (Voda vukova).

„Dva najveća kvaliteta predstave *Čarobnjak iz Oza* Novosadskog pozorišta su provokativna rediteljska postavka i sjajna glumačka izvedba“ (Igor Burić, *Dnevnik*).

ČETVRTAK, 18. avgust u 21 sat, Mali grad Smederevske tvrđave

OŽALOŠČENA PORODICA

Narodno pozorište u Nišu

Branislav Nušić; režija Andraš Urban; uloge Petar Antić (Agaton); Sanja Krstović (Simka); Dragiša Veljković (Tanasije); Katarina Arsić (Vida); Dragoslav Savić (Proka); Vesna Josipović (Gina); Mladen Milojković (Mića); Mirosljub Nedović (Trifun); Aleksandar Krstić (Advokat); Nada Nedović (Danica); Evgenija Stanković (Tetka); Snežana Petrović (Sarka).

„Andraš Urban, jedan od najprovokativnijih savremenih reditelja napravio je inovativno i radikalno tumačenje Nušićevog dela“.

PETAK, 19. avgust u 21 sat, Mali grad Smederevske tvrđave

STEVAN BODROŽA: Uzbudljivo je igrati pod otvorenim nebom

Teatar na otvorenom je atraktivan a mi smo malo zaboravili kako on izgleda. Iako je bilo nekih pokušaja da se na sličan način kao u Smederevu oživi i Kalemegdan, sa raspadom bivše Jugoslavije, ovakav teatar izašao je iz našeg fokusa - Dubrovnik je ostao u Hrvatskoj, Budva u Crnoj Gori i te tradicije jednostavno više nije bilo

Stevan Bodroža
Ovaj festival vrlo je specifičan da bi bio suvišan, izrazito karakterističan da ne bi imao svoje mesto

Foto: Stefana Savić

Ivana Matijević
JA SAM VETAR

Ovo je drugi put uopšte da se Jun Fose radi u Srbiji a i onda kad sam ga radio prvi put on je već uveliko bio poznat i cenjen (*Majka i dete* u BDP). U međuvremenu je njegov ugled još porastao i on je trenutno najizvođeniji živi dramski pisac u Evropi, a možda i u svetu. Nazivaju ga novim Beketom ili Beketom 21. veka, što proizilazi iz korpusa tema u njegovim dramama kao što su: samoća, izolacija, gubitak vere u smisao života, pokušaja da se ona povrti, sukoba eros - tanatos, ali na jednom suptilnom svakodnevnom psihološkom nivou jer treba pronaći smisao u malom, svakodnevnom životu a on upravo tu izmiče. Po mom mišljenju, on takođe snažno izvire iz skandinavske dramske tradicije Ibsena i Strindberga. On je jedan moderniji Ibsen, sveden na suštinsku čovekovu potrebu za smislom postojanja. Istinski veliki pisac. Njegov književni stil mogao bi ga opisati kao pisca „vrha ledenog brega“ jer je osam devetina onoga o čemu on govori ispod površine teksta. Njegove drame su ono što u njima nije napisao, pregnantne,

sastoje se i od čutanja, pauza i to je ono što glumci i ja treba da izvučemo na površinu. Zato je uzbudljivo igrati ga - kaže Stevan Bodroža, reditelj predstave *Ja sam vetar*, prve produkcije Tvrdava teatar.

„Majka i dete“ bila je predstava kamernog tipa, sasvim prikladna za jednu malu, intimnu pozorišnu scenu. Ni u drami „Ja sam vetar“, koju režirate specijalno za Tvrdava teatar, ne postoji više od dva lika. Da li to što su ti likovi situaciono izgubljeni nasred morske pučine čini ovu dramu pogodnom za postavljanje u ambijent jedne tvrđave ili raskošni prostor ovog smederevskog zdanja otvara neke druge mogućnosti?

- Vaše pitanje sadrži odgovor. Veliki je zadatak bio da se intimitet i kamernost Foseovog teksta transponuje u Tvrdavu - otvoren prostor za 500 ljudi! Ipak, u tom prostoru nešto radi za nas - zidine koje su štitele srednjovekovnu vlastelu sada „štite“ nas od spoljašnjeg, savremenog, užurbanog sveta, pružajući na taj način nama i publici mogućnost da se bavimo sadržajima koju Fose i umetnost uopšte nude, da uronimo u sebe jer nam civilizacija zapravo smeta.

Tvrdava ima fantastičnu akustiku kakvu sam čuo još samo u

PRATEĆI PROGRAM

- 12. AVGUST: *Magija nastane - kad se svetla pogase* u izvođenju Planete inovativaca iz Smedereva - Prostor ispred Malog grada u 17 sati; Ulični teatar *Promenada* trupe Satsangham Company iz Strazbura u Francuskoj - Gradski trg u 19 sati; *Put kulture - Tvrdave na Dunavu*, izložba u Smederevskoj tvrđavi u produkciji Direktorata EK za proširenje EU i Ministarstva kulture Republike Srbije, od 20 sati; Vatrene performans *Vatrena pesma* trupe Satsangham Company - Gradski trg u 23 sata;
- 13. AVGUST: Ulični teatar *Razigrane maske* trupe Satsangham Company - Gradski trg u 17.30 sati; *Društvena odgovornost umetnika*, tribina - LUDUS Istorijški arhiv od 18.30 sati; Ulični teatar *Vizija sna* trupe Satsangham Company - Gradski trg u 19.30 sati; Vatrene performans *Vatromet ljubavi* trupe Satsangham Company - Gradski trg u 23 sata;
- 14. AVGUST: *Uspavana lepotica* pozorišta Timočke krajine Zoran Radmilović iz Zajčara - Gradski trg u 19 sati;
- 17. AVGUST: *Predstava za muziku* Seconhandersa iz Beograda - Gradski trg u 19.30 sati;
- 18/19. AVGUST: *Suvenir* trupe AteliercuncheoN iz Bergama u Italiji - Gradski trg u 19.30 sati;
- 20. AVGUST: Proglšenje pobednika i *Lisabonska priča* Saše Ilića, Maje Volk, Beogradskih fadista i solista Baleta NP Beograd - Mali grad Smederevske tvrđave;
- RADIONICA - italijanske trupe AteliercuncheoN, svakodnevno od 13. do 18. avgusta (11.00-14.00 i 16.00-18.00).

Satsangham Company

Seconhanders

Uspavana lepotica

Lisabonska priča

Epidaurusu, poput rezonantne je kutije i daje mogućnost za intimitet na jedan čudan način. Sama predstava ne pripada ambijentalnom teatru u najširem smislu - nema dramaturgiju koja smešta radnju u prostor jedne tvrđave. Ali, impozantan prostor Smederevske tvrđave pogodan je da dočara morskou pučinu na kojoj se odvija radnja, čemu doprinose i jedan tanak sloj vode koji će pokrivati scenu. Istovremeno, to daje efekat refleksije vode po zidovima tvrđave a njeno isparavanje moglo bi da bude neka vrsta emanacije duševnog, unutrašnjeg sveta likova, koji se i nalaze između života i smrti, jave i sna, jer se, zarobljeni na toj pučini, pitaju vredili se uopšte boriti ili se treba prepustiti vodenjoj stihiji.

◆ **Kako uopšte gledate na pozorište pod otvorenim nebom, izvan neke zvanične institucije i građevine njemu namenjene? Koje su njegove prednosti? Da li možda publika radije tamo hrli?**

- Teatar na otvorenom je atraktivan a mi smo malo zaboravili kako on izgleda. Iako je bilo nekih pokušaja da se na sličan način kao u Smederevu oživi i Kalemegdan, sa raspadom bivše Jugoslavije, ovakav teatar izašao je iz našeg fokusa - Dubrovnik je ostao u Hrvatskoj, Budva u Crnoj Gori i te tradicije jednostavno više nije bilo. Ipak, taj otvoreni prostor magičan je i opasan istovremeno. Igrati pod otvorenim nebom i zvezdama je uzbudljivo, ali nije dovoljno, taj prostor treba savladati, ne menjati ga nego iskoristiti tako da se publika uvuče u priču, da ambijent radi za nju.

Leti je, naravno, lepše da se sve radi na otvorenom pa je i takvo pozorište privlačnije. Ali, umetnik mora da pazi šta mu ta dinamika oduzima. Ipak, drago mi je da mi se ukazala takva prilika. Raditi predstavu pod otvorenim nebom bio je izazov i nadam se da sam se sa njim izborio.

◆ **Kako vama, kao profesionalcu, ali i gledaocu, izgleda jedno takvo pozorišno izvođenje i uopšte čitav festival? Bilo je i mnogo opaski da je još jedan pozorišni festival u Srbiji suvišan. Da li je ovaj opravdao svoje postojanje?**

- Ovaj festival vrlo je specifičan da bi bio suvišan, izrazito karakterističan da ne bi imao svoje mesto. Čudasan je entuzijazam mladih ljudi koji rade na njemu, želja da se ova manifestacija nađe na mapi kulturnih dešavanja Srbije, Evrope, pa čak i sveta. A drugo, kada se prostor Smederevske tvrđave ne bi iskoristio za ovako nešto bio bi to još jedan oblik apsurdna kakav kod nas inače vlada. U korenu svega je Tvrdava koja je veličanstvena, magična. Iako nisam čovek koji veruje u ideologiju „krvi i tla“, osećam ponos da je u Srbiji u srednjem veku izgrađena jedna takva tvrđava koja postoji i danas, kada nečeg sličnog, analognog tome u današnjem vremenu, gotovo nema. Ona zaista učini da na trenutak sasvim jasno možete da vidite likove iz Sekspirovih tragedija kako se kreću njenim prostorom, prosto mami da se u njoj pravi teatar. Gest da se to i uradi logičan je, prirodan, dolazi iz zdravog razuma i inicijative, što je, pogotovo ono prvo, retkost u Srbiji.

Dramska edukacija za interkulturalno učenje

Dragoljub Martić
PARTNERSKI EU PROJEKAT

Tvrdava teatar, osim primarnih aktivnosti koje su vezane za organizaciju i realizaciju festivala, strateški planira i organizuje programe koje dugoročno doprinose unapređenju dramskog obrazovanja mladih i razvoju društvene zajednice. Jedna od takvih aktivnosti je učesće u projektu *Dramska edukacija za interkulturalno učenje* koji se realizuje u okviru programa *Podrška civilnom društvu* koji finansira EU. Tvrdava teatar kao partner, zajedno sa organizacijom *Bazaart* iz Beograda kao nosiocem projekta, i partnerskim organizacijama *Centar za kreativno odrastanje i multikulturalnu saradnju* iz Zrenjanina, *Centar za razvoj civilnih resursa* iz Niša, i *Roude* iz Karkasona (Francuska), sprovodi program obuke namenjen nastavniciima i pedagogima koji rade u školama i dramskim grupama sa decom i mladima, kako da primene dramske tehnike za razvijanje tolerancije među mladima. Naime, dramska pedagogija u Srbiji nije priznata kao profesija i još uvek nije zastupljena u školama, iako postoji velika potreba za tim. Organizacija dramskih aktivnosti u školama rezultat je entuzijazma pojedinih prosvetnih radnika koji često rade bez stručne podrške i adekvatnog dramskog obrazovanja. Program stoga ima za cilj da uputi pe-

dagoge kako da kroz dramske igre i rad unaprede interkulturalno obrazovanje mladih i postignu trajne efekte učenja.

Početkom februara pozvali smo ukupno 34 osnovne i srednje škole iz Smedereva, okolnih sela, Smederevske Palanke i Velike Plane, da se uključe u ovaj program. Na poziv se odazvalo 11 škola koje su za učesće u programu delegalirale po dva svoja predstavnika.

Program će ukupno trajati godinu dana, i obuhvatiti niz radionica u partnerskim gradovima u Srbiji. U Smederevu kao regionalnom centru projekta, biće održane četiri radionice, a takođe će biti izvedene pozorišne predstave koje će pedagogizirati sa dramskim grupama mladih.

Kao kruna jednogodišnjeg rada, planirano je da se završna radionica održi u okviru festivala Tvrdava teatar, u julu 2012. godine, gde će se susresti predstavnici svih grupa iz Srbije i inostranstva. Mladi članovi dramskih grupa radiće na razvoju ulične pozorišne predstave sa rediteljima iz Francuske i Srbije. Predstava, koja će imati za temu razumevanje različitosti i kulturu dijaloga među mladima, biće premijerno izvedena kao deo pratećeg programa festivala Tvrdava teatar.

Podrška Evropske unije programu iznosi 119.176,07 evra. Dopusna sredstva obezbeđuju *Francusko-nemačka kancelarija za mlade* i gradski i republički fondovi u Srbiji.

Autor je direktor festivala *Tvrdava teatar*

PREDRAG Međunarodni od samog

UMIČEVIĆ: festival nastanka

Foto: Stefana Savić

Tvrdava teatar predstavlja festival koji afirmiše ne samo grad, već i jedan ambijent u kome se festival održava - Smederevsku tvrđavu. Tvrdava je sinonima za naš grad, i može se reći da se festival na ovaj način odužio istoriji grada, budući da su se na istom mestu i pre nekoliko vekova održavali razni festivali i pozorišne predstave - rekao je Predrag Umičević, gradonačelnik Smedereva za *Danas* ističući da se na ovaj način Smederevu vraća stari sjaj srednjovekovne prestonice.

Prema njegovim rečima, festival je odlična prilika da se Smederevo afirmiše u turističkom smislu. - Dosad Smederevo nije imalo prilike da se ovako brzo i produktivno afirmiše. Tvrdava teatar od samog nastanka nosio je epitet međunarodnog festivala, budući da su na repertoaru predstave pozorišnih trupa iz Nemačke, Španije, Holandije, Italije, Austrije i drugih zemalja. Sam program festivala predstavlja apsolutnu novinu za pozorišnu scenu Srbije i regiona, i njego-

va regionalnost se oslikava i u žiriju čiji pojedini članovi dolaze iz naših susjednih zemalja - kaže Umičević, koji objašnjava da festival nema značaj samo za grad, već i za celu državu.

- Gradu je stalo da festival postane tradicionalni, jer su u njemu uvideli jednu manifestaciju koja podržava istoriju i neguje tradiciju. Rezultati pokazuju da broj posetilaca svake godine raste za 5.000, i nadamo se da će i ove godine posećenost biti veća nego lani - naglasio je Umičević. **M. Krtnić**

SAŠA TORLAKOVIĆ: Bilo je fenomenalno

Saša Torlaković, glumcu Narodnog pozorišta iz Sombora u Smederevu prošle godine pripala je nagrada za najbolju mušku ulogu, za ostvarenje u komadu *Kate Kapuralica* Vlaha Stuljara u režiji Jagoša Markovića.

- Zaista, bilo je fenomenalno. Nisam obradovan samo nagradom, nego ukupnom atmosferom. Najveći utisak stvara Tvrdava, igrate na otvorenom, publika je izvanredna. Pamtim i kamen i Dunav i duboko sam ubeđen da ovaj festival ima sjajnu budućnost. Malo su mi zasmetali problemi sa garderobom, ali to, valjda, mora tako da bude kada igrate na otvorenom, pa teškoće, ipak, stavljate u drugi plan. Dakle, ko jednom učestvuje na ovom festivalu, poželeće da dođe i naredni put - ističe Saša Torlaković.

Somborsko pozorište i ove godine učestvuje na festivalu u Smederevu, gde će se predstaviti komadom *Ženidba* (Nikolaj Vasiljevič Gogolj/Ana Đorđević). U ovaj predstavi, međutim, Torlaković ne igra. - Nisam u podeli uloga, ali ću biti u Smederevu, privatno i ispratiti nastup mojih kolega, a možda pogledam još koju predstavu - kaže sagovornik *Danasa*. **Đ. Kukić**

PREDRAG MARKOVIĆ: Povezivanje kulture i turističke privrede

Pozorišni festival u Smederevu i džez festival u Nišu, sa dugom tradicijom, sjajni su primeri povezivanja kulture i turističke privrede. Čitav niz kvalitetnih manifestacija različitog karaktera, od umetničkog stvaralaštva, do onih koji pomažu očuvanju materijalnog i nematerijalnog nasleđa, u fokusu su odluke Ministarstva kulture, informisanja i informacionog društva da ih finansira. Zbog toga ću, nakon Nišvila, lično otvoriti i festival Tvrdava teatar, kao što sam to nedavno učinio na 17. međunarodnoj smotri narodnog izvornog stvaralaštva - „Mostovi Balkana 2011“ u selu Jabuka kod Prijepolja ili 16. međunarodnoj koloniji umetničke keramike u Zlakusi kod Užica. Pomenute manifestacije već su postale i turistička atrakcija sa visokim umetničkim nivoom i prestižom u regionu - kaže ministar kulture u Vladi Srbije Predrag Marković.

A. V. Malušev

KRUPNE SITNICE

CENA pojedinačne ulaznica za programe u Malom gradu je 300, a komplet ulaznica za sve programe staje 2.000 dinara. Kontakt telefoni za rezervacije su 026/619-069, 064/8295-317 i 065/9449-332, elektronsku poštu za rezervacije slati na tvrdjava@gmail.com.

BESPLATNI PREGLED - autobusima na relaciji Beograd - Smederevo - Beograd i ove godine u organizaciji festivala Tvrdava teatar. Autobus će polaziti ispred crkve Svetog Marka svakog dana u 18 sati, od 11. do 20. avgusta. Potrebno je rezervirati mesto u autobusu kod domaćice puta, Dragane Doroslova, na telefon 069/899-24-33 ili posredstvom elektronske pošte - prevoz.tvrdjava@gmail.com.

Тврђава театар 03 Fortress Theatre

Висећи снови Hovering Dreams

Смедерево 11-20. август 2011.

ТВРЂАВА
ТЕАТАР

Smederevo, 11th to 20th August 2011

www.tvrdjavateatar.rs

ДАТУМ	ВРЕМЕ	НАЗИВ ПРОГРАМА	НАЗИВ ТРУПЕ	МЕСТО
11. август	четвртак у 21:00	Висећи снови на Балкану – Као Икар	Flying people (Motus Modules), Стразбур, Француска	Велики град Смедеревске тврђаве
12. август	петак у 17:00	Магија настане - кад се светла погасе	Планета иновативаца Смедерево	Простор испред Малог града
12. август	петак у 19:00	Улични театар "Променада"	SATSANGHAM Company Стразбур, Француска	Трг
12. август	петак у 20:00	Отварање изложбе Пут културе - Тврђаве на Дунаву	Директорат ЕК за проширење ЕУ и МК РС	Смедеревска тврђава
12. август	петак у 21:00	Брат	ПАТОС, Смедерево, Србија и Театар Кореја, Леће, Италија	Мали град
12. август	петак у 23:00	Ватрени перформанс "Ватрена песма"	SATSANGHAM Company, Стразбур, Француска	Трг
13. август	субота у 17:30	Улични театар "Разигране маске"	SATSANGHAM Company, Стразбур, Француска	Трг
13. август	субота у 18:30	Трибина „Друштвена одговорност уметника“	ЛУДУС	Историјски архив
13. август	субота у 19:30	Улични театар "Визија сна"	SATSANGHAM Company, Стразбур, Француска	Трг
13. август	субота у 21:00	Ја сам ветар (ПРЕМИЈЕРА)	Продукција Фестивала	Мали град
13. август	субота у 23:00	Ватрени перформанс "Ватромет љубави"	SATSANGHAM Company, Стразбур, Француска	Трг
14. август	недеља у 19:00	Успавана лепотица	Позориште Тимочке крајине Зоран Радмиловић, Зајечар	Трг
14. август	недеља у 21:00	Ја сам ветар	Продукција Фестивала	Мали град
15. август	понедељак у 21:00	Женидба	Народно позориште Сомбор	Мали град
16. август	уторак у 21:00	У сенци Хамлета	Дечији културни центар Београд	Мали град
17. август	среда у 19:30	Представа за музику	Secondhandersi, Београд	Трг
17. август	среда у 21:00	Инес де Кастро	Народно позориште Ужице	Мали град
18. август	четвртак у 19:30	Сувенир	Atelierscuncheon Бергамо, Италија	Трг
18. август	четвртак у 21:00	Чаробњак из Оза	Новосадско позориште	Мали град
19. август	петак у 19:30	Сувенир	Atelierscuncheon, Бергамо, Италија	Велики град
19. август	петак у 21:00	Ожалошћена породица	Народно позориште Ниш	Мали град
20. август	субота у 21:00	Проглашење победника и Лисабонска прича	Саша Илић, Маја Волк, Београдски фадисти и солисти Балета НП Београд	Мали град

Од 13. до 18. августа одржаваће се радионица италијанске трупе Atelierscuncheon у терминима од 11,00-14,00 часова и од 16,00-18,00 часова.

Цена улазница за програме у Малом граду је 300 динара. Комплет улазница за све програме је 2000 динара.
Продајна места: Туристичко-информативни центар, Краља Петра Првог бр. 8, од 9,00 до 19,00 часова и на улазу у Мали град, од 19,00 часова до почетка представе.
Контакт телефони за резервације: 026 619 069, 064 8295 317, 065 8449 332. Е-mail за резервације: tvrdjavateatar@gmail.com

Покровитељи:

Медијски покровитељи:

Спонзори:

Медијска подршка:

